

ШОЛЬ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 4-5 (8589) 4 ФЕВРАЛЬ

2016 ЫЫЛ

КИШИ ЮМА

УҮҮҮТ АЙЫ

БААСЫ 5 МАЙНЕТ

1931-НИШИ ЫЫЛДАН АЛЫП ШЫГАДЫ

ДРАЙКИМБАСЫ

Р.Абдулатипов Язбасы ман шыгып сойлекен

Ойткен дүйсембі күні, 1-ниши февральде, Дагестан Республикасының Алькимбасы Рамазан Абдулатипов ДР Халк Йыйынының кезекли 58-ниши сессиясында ДР Халк Йыйынына каратылган Ыыл сайынлық Язбасы ман шыгып сойлекен.

Сессия култығында Госдума депутатлары, законодательлик әм толтырушы власть органлар, федераллық власть органлар вайкиллери, организациялар әм учреждениелер, ямагат организациялар етекшилери оргакшылық эттилер.

Сессия култығын аша берип, Дагестан парламентинин спикери Хизри Шихсаидов: «Язба – ол маңнели оғзгерис, баъри власть органлары ушин арекет этүвде программа», – экенин белгиледи. Оның сөздөрі мен, сол күн залда бу баъри борышларды яшава шыгармада кереклер

АНТИТЕРРОР

Арекет этүв сырғылары ойласылды

Ойткен улты юма күні Махачкалада Дагестан Республикасының Алькимбасы Рамазан Абдулатиповтың етекшилиги астында ДР-да Антитеррористический комиссияның кеңееси озгарылды. Онда Россия ФСБ директорының орынбасарасы – РФ Миллет антитеррористический комитетинин аппаратының етекшиси Игорь Сироткин эм СКФО-да РФ Президентинин Толы ыхтыярлы вайкили Сергей Меликов ортак-

шылық эттилер әм шыгып сойледилер.

Кеңеесте АТК-дінгі 2015-ниши Ыылда эткен арекетинин сырғылары әм келеектеги борышлары ортага салынып ойласылды, солай оқ 2016-ниши Ыылға ис планы беркитилди.

Кеңеес култығында ДР Халк Йыйынының председатели Хизри Шихсаидов, ДР Окиметинин Председатели Абдусамад Гамидов, ДР Алькимбасының эм Окиметинин Админи-

страциясының Етекшиси Рамазан Алиев, ДР Кавыфсызылық советинин секретари Магомед Баачилов, ДР Окиметинин вице-премьері Рамазан Джабаров, ДР бойынша Россия МЧС-ның Бас управлениесинин начальниги Нариман Казимагамедов әм сондай баскалар, республика министерстволар әм ведомстволар, районлар әм калалар етекшилери катнастылар.

«НОГАЙСКИЙ РАЙОН» МО АДМИНИСТРАЦИЯСЫНДА

Министр мен йолығыс

Ойткен юма сонъы күні, 30-ниши январьде «Ногайский район» МО администрациясында Дагестан Республикасының Абыл хөзяйство әм тамаказык министри Мусафенді Велимуратов конакта болып кетти. Оны ман озгарылган йолығыста район етекшилери, абыл поселение алькимбаслары, учреждение әм организация басшылары катнастылар.

Йолығыста «село Кунбатар» СП МО алькимбасы Али-Мурза Барис 2016-ниши Ыылга каратылган абыл поселение бюджети ақында соравды кайтадан ойласып карав кереги ақында тилек эткен. Авылдың адми-

нистрациясы байылга беркитилген абыл поселение бюджети мен макул туывиллығын билдириген.

Йолығыста Карагас әм конъысы Ставрополь краиның Нефтекум районының Абрам-Тобе әм Тукуй-Мектеб авыллары араларындагы автомобиль йолының алы ақында сорав көтерилген. Бу йолға капиталлық ярастырув ислерин этпеге кереги ақында тагы да бир кере тилек этилди.

Болып озған йолығыста район яшавшылары ушин 2016-ниши Ыылдың дотациялары ақында сорав бас соравлардың биристи экени белгиленди.

Терроризмге карсы амаллар коъриледи

Янъыларда «Ногайский район» МО администрациясында «2016-ниши Ыылга «Ногайский район» МО администрациясында терроризм идеологиясына карсы комплексли программасын беркитүүв» ақында сорав карапталды. Терроризм идеологиясына карсы арекет этүв тармагында патшалык политикасын яшава шыгарув ниец пен эм терроризм идеология-

сына карсы комплексли программасына таяннып, кеңеесте каар алынган. Сол каарга көре, муниципаллық программа беркитилген әм керекли шаралар планы алышынан.

Абыл поселениелер алькимбасларына семинарлар, тренинглер уйғынламага тапшырылган. Район билимлendirүв учреждениелерде оқытушларга класс сабатлер, төгерек

САВГА

Ис арекетинин тамамы

Янъыларда бир ис орында көплеген Ыыллар ислеп келеттеган, Ногай район бойынша Мировой судья Асмет Союновна Саитова (сүйретте), «Россияда суд реформасына 150 Ыыл» деген медали мен савгаланған. Бумедальди Россия Федерациисының Судьялар советинин председатели Д.Красновтың бүйрүк шыгаруви ман, шатылкы айлде Дагестан

Республикасының Ойр судьасы Р.Мирзаев тапшырган.

Асмет Саитова судья култығын 2001-ниши Ыылдан алып бардырады. Сол 15 Ыыл ишинде оның нағызик ийинилери кайдай туырли ис борышты да толтырууды озгарған. Мировой судта култық этип баслаганша, 10 Ыылдарга юық заман Ногай район судында председатель болып ислеген.

Тек кайсы ерде де Асмет Союновна оғыс ин айдиллукке, ақықаттылыха багыслат келеди. Ол, элбетте, оғыс ериндеги айдем.

Редакциядан: Асмет Союновнады бийик патшалық савгасы ман күттеймиз. Оға эндиги де уйқен ис устинликлерди, берк дең савлыкты, көп ийгиликлерди эм узак яшава оғыриди жораймыз.

Г.САГИНДИКОВА.

ДАНЬКЛЫ ТАРИХ БЕТЛЕРИ

Эстеликли күн белгиленди

Ойткен салы күн 2-ниши февральде Стalingrad согысында совет айкерлери немец фашист айкерлерин бузғышлаган эстеликли күнни белгиленди.

Стalingrad согысы Экинши дуняя кавгасында тарихинде оның энг де абыл әм маңнели урысларының биристи деп саналады. Стalingrad каласы ушин согыс 1942-ниши Ыылдың 17-ниши июнинде басланып, 1943-ниши Ыылдың 2-ниши февралинде совет айкерлеринин Дон эм Эдил Ыылга аралығында гитлершилдердин уйқен айкер күбин толы кептегенде енүүві мен күтылған.

Стalingrad согысы савлай дуняя тарихинде энг де уйқен кан тоғисли урыс деп белгиленеди. Мунда эки яктан да 2 миллионнан артык айдемлер, юзлеген мың согыс техникасы ортакшылық эткен. Оның сырғыларының Германиядың 6-ниши армиясы толы кептеген бузғышланған, армия етекшиси фельдмаршал Ф.Паулюс есирге алынган.

Стalingrad согысында совет халкының енүүві Уллы Атапык согысын тамырыннан түрленидерди. Эдил бойында душпаннаның «арка сүбеги сындырылды».

«ШОЫЛ ТАВЫСЫНЫНЪ» 85 ЫЛЛЫГЫНА

Эстеликли эм оърметли

Заман – ол көп йыллардан, оъмирилерден түзилген, алдыга иркилмей агатаган яшав йылгасы. Сол йылгадынъ толы толкынлы агымына элимиздинъ, халкымыздынъ бактысы, уллы иси, йигерли күрсеси эм көньянынъ көтерилисли еңүүвleri йыйналган. Эм олардынъ баырисин халкка көрсөтүвши ол масс-медиа тармаклары, солардынъ энъ эслиси газета болады.

Айр бир айдеминъ, тарих оъзгерисинъ мерекесине усап, халкымыздынъ энъ биринши баспа органы «Шоыл тавысы» газетасынынъ да быйыл ноябрь айында болаяк 85 Ылллыгы якынлайды. «Газета – ол тарих оъзгерислерининъ секундалык белгиси», – дегендей, баспа органымыз иркилмей, бизим маңнели тарих йолларымызды белгилеп барауды. А бизим шоыл халкымыздынъ ушин оъзгериси 30-ншы йылларында шыгып баслаган газетамыз онынъ статистикасы, социал-экономикалык айли, маданияты, билим оълшеми, медицинасы, дурысында, савлайы яшавы эди. «Кызыл байрак», сойтип аталатаган эди ол басында, оъзининъ заман кезегинде ушыны ман да онынъ ал байрагы болып, халкты ярлылык, билимсизлик шукырлынан онтыйлыштыралып, биринши бесийлүктынъ каарларын таралтпага, социализм күрүлүсүн, колхозларды уйғынлавды басламага керек эдилер. Соны ман бирге халктынъ билимсизлигин тайтырмага, ерли миллел кадрларды эм халк интеллигенциясын альзирлемеге деген уйкен борышлар салынады. Сондай маңнели оъкимет каарларын яшавга шыгарув ниец пен тез арада ерли баспа органын түзүүв керегеди. Сойтип 1931-нши йылдынъ күзинде ДАССР обкомынынъ эм Оър Советининъ Президиумынынъ токтасы ман Карапогай район орталыгында ногай тишинде «Кызыл байрак» деген газетадынъ шыгарылуви беркитиледи. Онынъ биринши номери бир бетли оъышем кебинде сол йылдынъ 10-ншы ноябрь күнинде баспадан шыкканы аян документлер мен шайытланады. (Бизге көре, газетадынъ 1-нши номерин Уллы Октябрь революциясынъ кезекли байрамына шыгармaga сүйген боларлар, тек сога улыгире алмаганлар).

Шоыл газетамыз – ол бизим атанарапымыздынъ, бизим оъзимиздинъ яшав, ис, согыс, яратувшылык йолымыз. Редакциямымыза альмет ташын хасиетли, кызыллык бай бактылы айдемлер ислегенлер. Олардынъ айр бирисининъ келпетлери несилден-

«КОНАКШЫЛЫК» ПРОЕКТИ

Бурыйнгы ярасык айдет

Янъыларда «Ногайский район» МО администрациясында «Конакшылык» республикалык проектиниң белсенли катнасувшыларына сый этилди. Озган йыл Махачкалада бу проекттин сыйрағылары келтирилди, сонда ортакшылык эткенлер савгланганлар. Бизим районнан да айтылган проектте «Ногайский район» МО администрациясынынъ специалистлери, оқытушылар, 9-10-ншы класс окувшылары, балалар-хореографиялык ансамбли «Карлыгашлар», Кизляр рай-

онына конак йиберген эм сол районнан конак сыйлаган айелдер белсенли катнаскандар.

ДР миллел политика бойынша министри Татьяна Гамалейдинъ тилеги мен «Ногайский район» МО айкимбасы Казмагомед Янбулатов проект катнасувшыларына ДР Миллел политика бойынша министерстосыннан разыллык хаттар тапшырды. Белгиленген министерстосы ман 9-нши класслардынъ окувшылары ман толтырылган «Ногайларда конак сыйлав» илми кулларына йогары белги берилген.

«Яс несилдин конак сыйлав бурыйнгы айдетине уйкен эс эткени бек сүйинишлери. Соны проектини аркасы ман Дагестан халкларынынъ оъмирлик айдетлери кайтаганын белгилемей болмайман», – деди проекттин белсенли катнасувшысы, «Ногайский район» МО администрациясынынъ ведущий специалисти Зухра Аджиманбетова.

Сүйретте: «Ногайский район» МО айкимбасы К.Янбулатов проект катнасувшысына Сый грамота тапшырады.

МУРАД КАЖЛАЕВКЕ – 85 ЫЛ

Яратувшылыгы ань ман уъзилгисиз

МУРАД
КАЖЛАЕВ

«Мурад Кажлаевті мен Тувган ерине терен тамырласкан зейинлиги ушин бек сыйлайман, соны ман бирге ол баска халкларынынъ йырларын да язып биледи», – деген М.Кажлаев ақында итальян композиторы Нино Рота. Сол сөзлөр композитор, дирижер, СССР-діндең атказанган артисти эм профессоры Мурад Кажлаевтін аты тек элимиздеги ань саниятынынъ суювшилерине белгилі музикантлары ман танысады. М.Кажлаев Бакудагы консерваторияда союзына алынған эм уйкен несилдин белгилі музикантлардың ман танысады.

Мурад Кажлаев 1931-нши йылда Баку каласында белгилі врачтынъ айлинде түвган. Болаяк композитордың ань яктан зейинлиги бек эртерек белгиленген. Бас деп бала ань ман сүйип кызыксынмаган. Оны кырдағы кышкырысып ойнаган балалар, күннинъ көзі оъзлерине тарткан, эм кишик Мурад пианиноды яывып, ойнамага кеткен.

Согыс йылларда 12 яснында Мурад оъзлериининъ дослары ман яралы айкершилөрке концерт коърсеткен. Оларга

яс музиканттынъ шыгармалары бек яраган эм көп заман оны йибермеге сүймегенлер.

Мурад Кажлаев ань билимин Бакудагы патшалык консерваториясында алған. 1954-нши йылда студент заманында СССР-діндең Композиторларынынъ союзына алынған эм уйкен несилдин белгилі музикантлары ман танысады. М.Кажлаев Бакудагы консерваторияда оқып битирип, түвган ерине – Дагестанга кетеди. Мунда Махачкаладагы ань училищеде оқытушы болып ислейди. Сонъ, Дагестанынъ туырлы мұйыслеринде болып, ол халктынъ аньларын язып алған. Сол заманларда онда бек көп янъы ойлар түвады, оларды яшавга шыгарув мыратта Мурад Магомедович Москвага кетеди, онан баска эллөрге барады.

М.Кажлаев 400 туырлы жанрларынынъ шыгармаларын язған: симфония «Дагестан», джаз-оркестри ушин «Африканский» концертин, уш балет, мюзиклдер, романслар, спектакльлер-

ге, цирк коърсетеүлөргө, Россия эм тыс эллөр студияларынынъ 42 кинофильмине ань. Санияттар магнитларында йогары етимислери ушин оға бек көп савгалар тапшырылған. Солардынъ сыйрасында РФ РАЕН-нан Алтын юлдызын, Россиянын патшалык савгалары – эки дөрежели «За заслуги перед Отечеством» орденлерин, Франциянын – сенатынын, «Рыцарь искусства» савгаларын белгилемеге болады.

Мурад Кажлаев – 20 йылдан артык Ростовтагы С.Рахманинов атындагы патшалык консерваторияда оқып битирип, түвган ерине – Дагестанга кетеди. Мунда Махачкаладагы ань училищеде оқытушы болып ислейди. Сонъ, Дагестанынъ туырлы мұйыслеринде болып, ол халктынъ аньларын язып алған. Сол заманларда онда бек көп янъы ойлар түвады, оларды яшавга шыгарув мыратта Мурад Магомедович Москвага кетеди, онан баска эллөрге барады.

Композитор янъыларда түвганлы 85 Ылллык эм яратувшылык айрекетининъ 65-йыллык мерекелерин белгиледи. Соны ман байланыста бу йыл Дагестан Республикасынын Айкимбасы Р.Абдулатиповтын буйрығы ман республикамызда коъплеген шаралар оғыркерилигемеге керек. 15-нши январьде Махачкаладагы М.Горький атындагы Орыс драматический театрда композитордың мерекесине багысланган шатлык кешлик ойтти.

Н.КОЖАЕВА.
Сүйретте:
M.Кажлаев.

БАБАЮРТ РАЙОНЫ

Яшавшылар ман йолыгыс

Январь айдынъ ызыгы күнлөрүндө Бабаюорт районынын айкимбасы Эльдар Карагишиев түрли соравлар бойынша район яшавшылары ман йолыгыс озгарды. Бүгүн ога келген айдемлердин соравлары турал уйында, соравларына заман керек. Тек Бабаюорт район айкимбасы Э. Карагишиев бир соравды да явапсыз калдырымаска шалысаягын билдириди.

«Яшав көрсөткөндей, сондай йолыгыслар бек пайдалы болады. Олар власть вакиллериңинде ойткынча орнын анында эди.

«Яшав көрсөткөндей, сондай йолыгыслар бек пайдалы болады. Олар власть вакиллериңинде ойткынча орнын анында эди.

КИЗЛЯР РАЙОНЫ

Заманлар арасында

ДАССР уйғынланганлы 95 йыл толувина багысланып, Кизляр каласында «Дагестан оймирлер арасында» деген темага ортаккала ойныны болып озды. Сонда каладынъ бары билимлендируү учреждениелеринин 7-8-ниши класс окувшилар катнастылар. Ойын бир неше кезекте ойтти. Айр бирисинде уш окувши катнасты. Кайсысы да берилген соравга явап берип, алдыга бара берди. Ойыннын айр бир катнасувшысы «Дагестан Гербте», «Дагестан Байракта», «Дагестан Гимнда эм «ярасык Дагестан» деген темалар бойынша уйын де толтырды.

Ойыннын ызында биринши савгала орынды Кизляр каладынъ 7-ниши номерли школасынин окувшисы А.Школина, 2-ниши орынды 9-ниши номерли школадан П.Магомедова, 3-ниши орынды 3-ниши школадынъ окувшисы Д.Магомедов алдылар.

ТАРУМОВ РАЙОНЫ

Уъзилмесин бизим эс

Тарумов авыл орга школасынин согыс эм ис музейинде «Уъзилмесин бизим эс» деп аталып, Кизляр каласында 1996-ниши йыл ойткен кайтылы озгерислерге багысланып, шара озгарылды.

10 «а» классынын окувшилары (класс етекшиси Н.М.Абакарова) алдында яслар ман ислев бойынша бас специалисти Р.И.Иванов шыгып сочилген. Ол балаларга 1996-ниши йыл 9-ниши январьде болган ислер анында хабарлады. Музей методисти В.Костина окувшиларга ердеси Владимир Иванович Богачеттинъ анында айтты, ол сол Кизлярда

кыйынлы күнлөрде йигитлөршө ойлган. Соң окувшилар «Терроризм» деген создынъ маңнесин кайтип аньлайдылар? Кимнен көрим алмага керек? Ямагатта кайтип яшамага керек?» деген темага диалог озгардылар. Балалар кызыксыннап катнастылар бу шарада, соравларга явапладылар, оз ойын айттылар.

— Мундай шаралар бек керек. Бизим тыныш туывыл заманда ясларга элимизде болып турган озгерислерди аньлав кыйынлы. Биз, уйкендер, оларга көрим болмага, аньлатпага керекпиз, — деп айтты В.Костина.

ДЕРБЕНТ

Мерекеге багысланып

Дербент каласынин дуньона маданияттар эм диндер тарихинин музейинде Дагестан саниятларынын ат казанган сувретшилар Дмитрий Капаницын тувганды 120 йыллыгына багысланып сувретлер выставкасы ашылды.

Выставкага келгенлер сувретлер дуньясына көмүлип, көп ийги ярасыкли произведениялөр мен юык таныстылар.

ШАИР АКЫНДА

Тувралыктынъ татувы таъти

*Шат па юрек, йылайма...
Баска сыйырлары шоудынъ күзги күнниндей мунълы:*

*...Халкым меним ел
коңтерген кавмактай,
Яшав оны онда-мунда
таслаган.
Анасыннан айырылган
улактай
Бызлардан халкым
авырып баслаган...*

Табиат каты Ногай шөллимизде язлык шагында уйме-уйме болып айлемет ыспайы наңзик шешекейлер — бөйригөзлөр ойседилер, шилледе ювсан ийиси мыс кокыйды, күз басында Уйкен-сүвидан эсетаган еллар кылгандарды көгилдим көйлөй толкынластырады, камыслардынъ шал басларын тарайды. Айтатаганым, шыдап, сезип, көрүп билгинге каты шоъл табиаты ярасыктын ясырмайды. Шынты шаир, шынты шоъл ногайы Куруптурсыннынъ ятлавларын шыдап, сезип оқыганга Утеш улы озининъ ярасык дуньясы ман кызганмай болысади:

*...Шыйратылып,
шыйратылып,
Кар түседи, түседи.
Түскен сайын
сарап кимик
Төгөректи төсөйди.
Сондай сарсав
алдыңгыдай
Базарда табылмайды.
Ол тек кыстынъ
сандығында –
Баскалай
сатылмайды...*

Элбетте, Куруптурсыннынъ сүйим сезимлерине багысланган ятлавлары да көлем, олар айлемет ярасыкли лирикалых көнъил мен, шебер тилде язылганлар. Эм сейирил туывыл, сондай ятлавлардынъ көбиси шырга айланганлар эм ногайлар яшайтаган кайсы тойларда да занырайдайлар. Айтпага, «Азизим», «Каршыга», «Кол явлығынъ булгашы», «Иншал-

кыдырган күмлак кырларында, адырларында-авлакларында, авнап куванган шоълинде сахылыгы ман, айдемшилиги мен белгили ясусыкен. Азизазелин күшагына кысып, яшавынын ярасыгы, ярыктыгы, сеними – эки улы ман эки ииенине оз жөргөн савгавылды каърлейди. Сойтип Куруптурсын ян косагы Янхан ман тил бирликтүнъ, татымлыктынъ толкыннанда юзеди. Абдуладынъ кызы Янхан уйы бийкединъ, анадышын толысынша толтырып, эки де улын Фархад пан Асхадты айдатли-кылымы этип асыраган, оларга айдемшилик пен айдилликтүнъ негизин салган, олар Черкесстеги технологиялык академияды етимисли күтылганлар. Туньгышы Фархад айли Владикавказда полициянын капитаны, сосы калада онын бактысы бавдай ашылган. Мамбетовлардынъ көнжепайы Асхад айли Москвада яшайды эм сондагы ногай яс-якадынъ амалламаларында белсенли катнасады. Янханга, Аллага мынъ мүсирев, келинли, күдә-кудагайлы болмага, ииендерин көриме, соларды көп көйтеп көп сүймеге бактысы разылыгын берген. Бу күнлөрде танькысактагы тоъгерегинде алтын топтай тыгырган, шоқырактайды шувылдаган кишиктентай балаларына оззининъ эки карашыгындей аявлап күзлөнеди.

Күндегилик айрекетлик пен айдан ай, йылдан йыл авысып яшав оза береди. Бу күнлөрде белгили оқытушы, зейинли журналист, шебер тилли шаир, ССРЖурналистлер союзынынъ эм Россия Федерациянынъ Язувшылар союзынынъ агасы Утеш улы Куруптурсын Мамбетов 65 йыллык мерекесин белгиледи. Эл күзэзи – сондай эр ойнершилеримиз ногайында көп болсынлар. Сосы макалам ман мен Куруптурсынды сыйлы мөрекеси мен ак юргимнен күтлайман. Келеек күнлөринъ ярык, түнлөринъ тынышлы болсын, досым. Энди де каралдынъ базар, уйинъ ярмалык болгандай берекетли яшавды, шебер тилли, терен ойлы шаирлар ойнеринъде мукайт та яшеги ойнаган авылында,

Солтакан АДЖИКОВ,
Карашибай - Шерке ш
Республикадынъ халк язувшысы.

ЗАМАНДАСЛАРГА КАРАТЫЛГАН ОЙЛАР

МУРАТ АВЕЗОВ

Ногай тил мен адабиаттынъ кайбир майселелери

Айр бир ана тил – айр бир халктынъ яшавынынъ ян озыги. Озышилигин беркиткен оымирлик белгиси. Тил яшаган шаклы халктынъ оымири де уъзилмейди. Айлимлердинъ айтвуына көре, айлиги дуныядагы айдемлер кавымы 7 мынъга ювык тиллерде сойлейдилер. Олардынъ 83-и – дуныяда энъ кенъ тараптылган эм кулланылатаган тиллер. Сол тиллерде дуныядагы айдемлер кавымынынъ 80 проценти, 3500 тиллерде болса тек 0,2 проценти сойлейдилер. Озыкиниши сол, айр эки юмадан соң дуныяда бирер тил йок болып барады. Тил майселеleiри мен каярлайтаган айлимлердинъ ойларына көре, айлиги 7 мынъга ювык тиллерден 21-нши юзыйллыктынъ оргасына таман тек 500 тил калмага болаяк. ЮНЕСКО-дынъ токтастырувына көре, ногай тил де – дуныядан таймага болаяк тиллер сырасында. Ана тилимизди, солай болганды, савлайы маданиятымызды саклав – айлиги шакта оыткир майселе. Дуныяда болаяткан технологиялык туърленислер бир ягыннан социаллык эм экономикалык яшавды яхшыртатаган болса, оызге ягыннан, ер юзинде шалт оырленип баратаган глобализация ман, гуманитарлык интервенция ман тар байланыслы соравларды тувдышады. Сондай айларде кайтип ногай тилди эм адабиатты армаган да саклав эм оырлентүв майселеleiри ақында тереннен ойлав – халкымыздынъ соыз оынери мен каяр шегетаган бизим айлимлердинъ, оқытувшылардынъ, язувшылардынъ, журналистлердинъ, озын «ногайман!» деп билетаган айр айдемнинъ асыл борышы. Эгер тамырсыз терек яйнат оьспейтаган болса, ана тилин йоятаган халктынъ келеектегиси де – каранъа боран, кара шанъ. Тил сакланмаса да, эл (халк деген маңнеде) сакланар деген уьмитте тамырсыз. Эгер буугун миллион санлы халклар озылери-нинъ тили йок болмага болаягы ақында навасызланатаган болсалар, биздей аз санлы халкларда тил саклав ман байланыслы майселеleiр бойтен де оыткир туралылар. Ана тилин саклав кайдай айларде болса, сондай айларде – айдемлердинъ билими де. Айтпага, янныларда Россиядынъ 85 калаларында 14000 яшавшыларга орыс тилден диктант яздырганлар. Олардынъ 61 процента диктантты – «экиге», 28 процента – «үшке», 10 процента – «доортке» эм тек 1 процента – «беске» язганлар. Ногай тилден сондай сыйналар юрите калсак.

(Ызы болаяк).

КАЙГЫ

Дайым бизим эсимизде

2016-ншы йылдынъ 8-нши январинде 63 ясында белгили археолог, искусствовед эм этнограф, тарих илмилерининъ кандидаты, Күнтувар халкларынынъ патшалык саният музейининъ алдыши илми куллыкшысы Владимир Александрович Кореняко яшавдан тайган.

Кореняко Владимир Александрович 1952-нши йыл 3-нхи марта ДАССР Унцукуль районының Унцукуль авылында тувган. 1973-нши йыл Ростов патшалык университетининъ тарих факультетин (археология бойынша) йогары белгилерге битирген. 1973-1976-нши йыллар Москва каласында СССР Илми академиясының археология институтының аспирантурасында оқыган. Аспирантурады битирип, сол ок институтында тамада лаборант болып иследи. 1977-79-нши йыллар ол СССР АН археология институтының Ставрополь экспедициясының Арзгир отрядын етекшилейди эм 1979-нши йыл «Езден темирге көшүүв зама-

нында Европадың Кубыла-
Күнтуварының эм Казахстан-
нынъ шоъл яшавшылары» деген
темага диссертацияды устин-
ликли коршалаган.

1980-нши йылдан алғаш Вла-
димир Александрович Күн-
тувар халкларының патша-
лық саният музейинде көплек-
ген йыллар ислеген – Орта Азия
боялигининъ тамада илми кул-
лыкшысы, шет эллер Күнту-
вар эллериininъ саният бояли-
гининъ етекшиси, илми-излев
боялик етекшиси, Орта Азия
саният секторының илми кул-
лыкшысы. В.Кореняко – Евра-
зия халкларының археология,
искусствоведение эм этногра-
фия бойынша 100 артык илми
ислердинъ авторы.Ол көплекен
йыллар алтайшылар, бурятлар,
түвинецлер, калмыклар, казах-

ншы йыллардан алып ол ногайлар тарихи мен кызыксынады 1993-ниши йыл Кореняко Владимир Александрович Ногай улы ке танув музейи мен биргелесте Дагестан Республикасының Ногай районына этнографиялык экспедициясын уйғынлаган. Сол йыл ногай санияты каралды - күмис ярасыкылар, кийгизлер, ногай ойреклер. Сол экспедициясының arkасы ман Күннү тувар халкларының патшалык саният музейине В.Кореняко күмис ярасыкылар эм кийгизлер алган. Сойтип баслаңады оның белсен айрекети Ногай шоьлинде. Айлим юрөгө мен ногай маданиятын, саниятын сүйген, бизим бурынъгы этностың тарихи оны кызыксындырган. Коыллеген кере о. Ногай районында болган, хыйлы айдемлер мен катысып, до туткан, бизим шоьлимиз бен кайтип күшшли сукланатаган эди. Шоьлимиздин яшавышлырының конаксуверлигин, ийгилигин ол айр заман да белгилейтаган эди.

Дагестан Республикасының Ногай районының еринде орынлассан мезарлар тергелген. Күнтүвар халкларынын саният музейининъ фотографы Евгений Желтов сыйнасларды сувьретке алган, сол сыйнаслар тек 2014-2015-ниши йыллар ийгиликтеги тергелген. 2015-ниши йылдынъ ызында В.Коренякодынтын белсен катнасуви ман «Сыйнаслар» деген китап баспалады, нувга азирленген, янъылар да сол китап Москва каласында «Марджани» баспасында шыкты. Ойкинишке, Владимир Александрович сол суйиниши туура көбөрдү оюнчылди.

Ногай шоълинде археология
казувлар этпеге ыхтыяр алады.
Сол йыл яй айларында шоъли
миздинъ тоббелерининъ бири
синде археология казувлары
этпелүү сөзде табылған, заты

лар Ногай уылке танув музейи-
не берилди. Сол ислерди озга-
рувга бек уйкен көмек Ногай
район администрациясының
ақимбасы А.М.Аджиев этти ,
финанс карыжларын шыгарды.
Ногай уылке танув музейининь
археология фондының уйкен
кесеги В.Коренякодынъ аркасы
ман илми дуныясында айланып
баспады.

Б.Кореняко айли де сол баслаган ислерин бардырмага сүйтгөн эди. Эм 2015-нишийн сол ниети яшавга айланып баслаган эди. Ол сол ойы ман белгилүү россия археологы Владимир Юрьевич Малашевти кызыксындырып болды, олар биргээ болтыр күвзде Ногай шоылине келип кеттилер.

Б.А.Кореняко – илми китаплардың авторы – «Монгольская народная скульптура» (1990 й.), «Искусство народов Центральной Азии и звериный стиль» (2002 й.), «Перевал. Гималайская мозаика: культурное разнообразие и единство». (2013 й.). Владимир Александрович – «Сырт Кавказ тавлылары сувьретшилдер көзлери мен» деген каталог уышин патшалык тарих музейининъ эм маданият министерствосынынъ И.Е.Забелиннинъ атындагы бар-ғысынынъ лауреаты.

Владимир Александрович Кореняко бизим эсимиңде яркын айдем эм уллы айлим бодып калаяк.

АХМЕТ ЯРЛЫКАПОВ,
Россия МИД МГИМО (У)
халклар ара излевлер институ-
тынынъ Кавказ майселелери
эм региональлы кавыфсызлык
Орталыгынынъ тамада илми
кулдыкшысы;

Каирбек БАЛЬГИШИЕВ,
Ногай ульке танув музейи-
нинъ директоры

Сувретте: (солдан онъга)
К.Бальгишиев, В.Кореняко эм
онынъ ууылты, А.Ярлыкапов.

**РЕШЕНИЕ № 14 Собрания депутатов муниципального образования сельского поселения «сельсовет Арсланбековский» Ногайского района Республики Дагестан 4 сессия 3-го созыва 27.01.2016 г. с.Ленинаул
«О принятии бюджета МО СП «сельсовет «Арсланбековский» на 2016 год»**

Сессия Собрания депутатов муниципального образования сельского поселения «сельсовет Арсланбековский» решает:

1. Принять бюджет МО СП «сельсовет Арсланбековский» Ногайского района на 2016 год по доходам в сумме 1951 тыс. руб. и по расходам в сумме 1951 тыс. руб. согласно приложениям № 1 и № 2.

2. Установить, что доход в бюджет МО СП «сельсовет Арсланбековский» 2016 года формируется за счет доходов от уплаты местных налогов и сборов по нормативам, установленным законодательными актами РФ, РД и решениями органа местного самоуправления.

В 2016 году зачисление налогов и других обязательных платежей в бюджет муниципального образования осуществляется по следующим нормативам:

- налог на доходы физических лиц - 35000 руб.;
- единный сельхозналог - 44000руб.;
- земельный налог - 40000 руб.;
- налог на имущество физических лиц - 55000 руб.;
- арендная плата, а также средства от продажи права на заключение договоров аренды за земли, находящиеся в собственности поселений 1512000 руб.;
- дотации - 65000 руб.;
- субвенции - 200000 руб.

3. Учесть в местном бюджете на 2015 год поступление доходов по основным источникам в объеме согласно приложения № 1.

4. Утвердить распределение расходов местного бюджета на 2016 год по разделам, подразделам, целевым статьям расходов, согласно приложения № 2 к настоящему решению.

5. Установить, что заключение и оплата органами местного самоуправления муниципального образования договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета, производится в пределах утвержденных им лимитов бюджетных обязательств в соответствии с ведомственной, функциональной и экономической классификациями расходов местного бюджета и с учетом принятых и неисполненных обязательств. Обязательства, вытекающие из договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета органами мест-

ного самоуправления муниципального образования сверх утвержденных им лимитов бюджетных обязательств, не подлежат оплате за счет средств местного бюджета. Учет обязательств, подлежащих исполнению за счет местного бюджета органами местного самоуправления муниципального образования, финансируемыми из местного бюджета на основе смет доходов и расходов, обеспечивается через орган, осуществляющий кассовое обслуживание исполнения местного бюджета.

6. Установить, что исполнение местного бюджета по казначайской системе осуществляется финансовым органом администрации муниципального образования с использованием лицевых счетов бюджетных средств, открытых в органе, осуществляющем кассовое обслуживание местного бюджета в соответствии с законодательством РФ и РД.

Установить, что кассовое обслуживание исполнения местного бюджета осуществляется органом, осуществляющим кассовое обслуживание местного бюджета.

7. Утвердить расходы МО СП «сельсовет Арсланбековский» в сумме 1951 тыс.руб.

8. Нормативные и иные правовые акты органов местного самоуправления муниципального образования, влекущие дополнительные расходы за счет средств местного бюджета на 2016 год, а также сокращающие его доходную базу реализуются и применяются только при наличии соответствующих источников дополнительных поступлений в местный бюджет или при сокращении расходов по конкретным статьям местного бюджета на год, а также после внесения соответствующих изменений в настоящее решение.

В случае, если реализация правового акта частично (не в полной мере) обеспечена источниками финансирования в местном бюджете, такой правовой акт реализуется и применяется в пределах средств, предусмотренных на эти цели в местном бюджете на 2016 год.

9. Опубликовать настоящее решение в республиканской общественно-политической газете «Голос степи».

КУЛЬДИЕВ А.И.,
Председатель собрания МО СП «сельсовет Арсланбековский».

Приложение № 2 Расходы местного бюджета

		Аппарат управления	Бухгалтерия	СДК	ВУС	ФК и спорт	Благоустройство	Матер. помощь	Итого
1	Зарплата	211	572514	290900	300225	49900			1213539
2	Начисление на зарплату	213	147412	79931	90668	15100			333111
3	Комиссии	223	30000					40000	70000
4	Работы по содержанию имущества	225					187350		187350
5	Прочие работы, услуги	226	50000	15000					65000
6	Прочие расходы	290	30000		20000				70000
7	Увеличение стоимости основных средств	310							
8	Увеличение стоимости матер. запасов	340							
9	Услуги за интернет			12000					12000
10	Итого:		829926	397831	410893	65000		247350	1951000

Председатель сельского Собрания МО СП «сельсовет Арсланбековский»

Приложение № 1 Доходы местного бюджета

№№	Наименование	Сумма
1	НДФЛ	35000
2	ЕСХН	44000
3	Налог на имущество физических лиц	55000
4	Земельный налог	40000
5	Арендная плата, а также средства о продажи права на заключение договора аренды	1512000
6	Доходы от продажи земельных участков, находящихся в собственности поселения	-
7	Итого собственных доходов	1686000
8	Дотации	65000
9	Субвенции	200000
		1951000

А.И.КУЛЬДИЕВ.

Решение V-ой сессии Собрания депутатов сельского поселения III-созыва МО СП «село Червленные Буруны» Ногайского района РД 26 января 2016 года № 05

Доходы

Бюджет по расходам на 2016 год

Документ, учреждение	Код дохода	Сумма на 2016 г.(руб)
Налог на доходы физических лиц	18110102021011000110	27540
Единый сельскохозяйственный налог	18210503000011000110	1530
Налог на имущество физических лиц	1821061030101000110	4610
Земельный налог	18210606013101000110	433960
Арендная плата	0011110501010000120	168120
Дотации бюджетам поселений на выравнивание бюджетной обеспеченности	0012020010010000151	1750000
Субвенции бюджетам поселений на осуществление первичного учета на территории, где отсутствуют военные комиссариаты	0012020100110000151	96000
ИТОГО ДОХОДОВ		2481760

Председатель Собрания депутатов МО СП «село Червленные Буруны»

АМАНОВ А.С.

Приложение № 1 Доходы бюджета сельского поселения МО «сельсовет «Карасувский» Ногайского района РД на 2016 г. (в тыс.руб)

НДФЛ	ЕСХН	Земельный налог	Налог на имущество физ. лиц	Неналоговые доходы	Итого собственных доходов	Дотация	Субвенция	Всего доходов
15.0	31.0	27.5	60.0	870.0	1003.5	705.0	65.0	1773.5

Приложение № 2 Бюджет МО СП «сельсовет Карасувский» на 2016 год (в тыс.руб)

Статьи расходов	Наименование расходов	Управление	Бухгалтерия	СДК	ЖКХ	ВУС	ФК и спорт	Всего
211	Зарплата	550,0	200,0	199,0	45,3			994,3
213	Начисления	166,1	60,4	61,0	19,7			307,2
221	Услуги	12,0						12,0
223	Комм. услуги	50,0			20,0			70,0
225	Прочие услуги	56,9			50,0			106,9
290	Прочие расходы	10,0		10,0	79,0			99,0
340	Приобретение мат. запасов	30,0			50,0	1,0		81,0
310	Приобретение осн. средств	10,0			10,0			20,0
		885	260,4	270,0	292,1	65,0	1,0	1773,5

Глава МО СП «сельсовет Карасувский»

Я.С.ДИНАКАЕВ.

Извещение о проведении открытого аукциона по продаже земельных участков

Извещение об аукционе

Администрация МО СП «сельсовет Карагасский» извещает о продаже через аукцион следующих земельных участков:

ЗУ № 1 - один земельный участок категории земли населенных пунктов, общей площадью 50 кв.м., находящийся по адресу: с.Карагас, улица Уосовская под коммерческое строительство.

ЗУ № 2 - один земельный участок категории земли населенных пунктов, общей площадью 50 кв.м., находящийся по адресу: с.Карагас, улица Уосовская под коммерческое строительство.

ЗУ № 3 - один земельный участок категории земли населенных пунктов, общей площадью 50 кв.м., находящийся по адресу: с.Карагас, улица Уосовская под коммерческое строительство.

ЗУ № 4 - один земельный участок категории земли населенных пунктов, общей площадью 1200 кв.м. в с.Сулутобе по ул. Центральная № 17(Б) для ведения личного подсобного хозяйства с кадастровым номером: 05:03:110024:70;

Лот № 3 - земельный участок общей площадью 1129 кв.м. в с. Сулутобе по ул. Северная № 8 для ведения личного подсобного хозяйства с кадастровым номером: 05:03:110024:66;

Лот № 4 - земельный участок общей площадью 1200 кв.м. в с.Сулутобе по ул. Северная № 14 для ведения личного подсобного хозяйства с кадастровым номером: 05:03:110024:75;

Лот № 5 - земельный участок общей площадью 1200 кв.м. в с.Сулутобе по ул. Центральная № 19 для ведения личного подсобного хозяйства с кадастровым номером: 05:03:110024:72;

Лот № 6 - земельный участок общей площадью 1200 кв.м. в с.Сулутобе по ул. Центральная № 23 для ведения личного подсобного хозяйства с кадастровым номером: 05:03:110024:69;

Лот № 7 - земельный участок общей площадью 1200 кв.м. в с.Сулутобе по ул. Центральная №

СЫЙЛЫ АНАЙЛАР

Бизге куваныш савкатлайды

Меним тетем. Сосы соызлерди айтканда, юрегим йылувлыкка эм сүйимге толады. Айр бир аудемнинъ юргинде, янында бу соызлер ярасык йырдынъ анындай болып сакланадылар. Меним эскерувлемерим тетемнинъ йылы коллары, ногай шай эм бавырсак, кешелерде акырын сеси мен айтылган эртегилер, бесик йырлар ман байланыслы.

нұрлар ман сапалындысы.

Тетейлердинъ ақында йылувылк пан эксеремиз. Меним тетем – меним эң дәуық әм айзиз айдым. Оның аты – Азинет Атсангулова, ол Терекли-Мектеб авылында яшайды, әм тек яныштарда биз оның 80 йыллық мерекесин белгиледік. Мен оны ман хабарламага бек сүймен, оның бала шагы, яслығы, яшавы ақында сорайман.

Келеп. Төгемнің жеріндеге, қантты олар сыйыр етіп арбага, Сары-Сув авылына барагнлары. Олар ерказбада 4 ай турғанлар, уйқындер окошлар көзгөн, тетем басқа милдетті балалар ман ойнаган, мунда дарғын, орыс, күмкү балалар да болған. Олар соңында авылға кайтып келгенлер. Тетем айтады, авылда биревде яшамагандай болып калған. Соңында авылға немец айскершилер киреді.

— Мен 1936-ншы йыл тувғанман, Калинин авылында яшайтаган эди ата-анам, осал яшайтаган эдик, ата-анам колхозда исследилер, соң атам окоп казбага кетти, анат да ислемеге кеткенде, биз балалар болып ялғыз калдық. Мени нагашакаларым саклады. Согыс биткен соңь, школага бардым, 4-ниши класска дейим Калинин авылында оқыдым, соңь 7-ниши классты Арсланбек авылда битирдим, —

«ЙЫЛ ОКЫТУВШЫСЫ» РАЙОН КОНКУРСЫНЫНЪ ЕНЬУВШИСИ

Кесписин юрги мен сайлаган

Айр бир айдем кесписин сүйлип сайдайды эм кулларын яваплылык пан толтырмага шалдысады.

Джамиля Бегали кызы Исакова 1985-ниши йылдынъ навruz айынынъ 14-ндө тувган. Ол асылы ман Күмлө авылыннан, уйкен татым айелде туывып-өвсекен. Бала заманнан алып кызалак оқытушы болып ислемеге сүбеттаган эди эм обз мырдаина етти. Ол Хасавюрттагы педколледже оқыган. Билимин арттырар мыратта Махачкаладагы педуниверситетке де туьседи эм оны да устинликта тамамдайды. Джамиля

Инбыларда Джамиля Бегали кызы, районымызда озгарылган «Йыл оқытушысы» конкурсында ортакшылық этип, 3-ниши орынга тийисли болган. Сол конкурста катнасаны ушин ол Сый грамота ман савгаланган. Бизим шалыскыр, қаymbил, шыдамлы куллыксуер ис йолдасымыздынъ етимишине сүйинемиз эм ойктемсийиз. Биз оны куттаймыз эм оннан да бийик устинликке етискен күнди юраймыз.

устынлигі тағамманды. Джамиля Бегали кызының бас мырады – балаларга берк билим бермеге, оларды элимиздін шынты гражданлары этип тербияламага. Оқытувиши инновационлық амаллар кулланып иордаймыз.

ГЯНГАЗИЕВА,
Калинин авыл школасының
оқытувишисы.

Сувретте: *Д.Искакова оғз*
окувишылары ман.

ган эди, бир-бirisine коъмек этип,
колын созып, – деп айтады тетей.

Яшавында көп кыйынлык көрді тетем, 1955-нши Ыыл атамыз Ямеш пен айел курды, яс келинди Терекли-Мектеб авылъына атамызыздынъ айтесининъ уйине түсьирдилер, яслар мунда бираз турып, озеканын курып басладылар. Атамызыздынъ иинисин де алыш, яслар янны уйде янны яшав басладылар. Сыйыр алыш сакладылар, ол заманда уйлерде газ йок, тезек тасып, отягып яшаганлар. Күйидан сув айкелип, уйшиликтек кулланганлар, артезиан сувина шай асып, ас асып турғанлар. Сойтип яшаган меним атам эм тетем. Балаларды остыргенлер, унукларга күзелнгенлер. Тетем 20 Ыыл узагында балалар бавында ислеген, соң балалардынъ балаларын карап уйде турған.

Меним тетемде 8 бала, олардан 24 уныклар эм 31 немере тувган. Оъзи буъгуынлэрде заълим ясында болса да, бир ерде олтырмайды – ийл сайын бав-бахша шашады, уныкларын карайды, намазын этип, оразасын туттады. Меним тетем бек конаксуъер, уйкен берекетли сымырадынъ төйгерегинде ол балаларын, тувган-кардашларын иййнайды. Айр заманда да тетемиз баскалардынъ кайгысын, сүйинишин бойлиседи. Буъгуунге дейим биз баъризиз де ога маслагатласпага келемиз, ол бизге оъзининъ ийги соъзин айтады, бизди бек куьшли сүьеди. Тетем айтады бизге: «Баскага яхшылык этсень, оъзинъе ийгилик болып кайтар». Меним тетем – меним энъ де юрыйк азлемим.

— Мен разы яшавыма, Аллагашуькир, баъри балаларым да асыл болды, аталары эрте кешип кетти дуныядан, «оълисин сыйлаганынътириси аш калмас» дегенлей, атапарынынъ камырына барып, зиярат коъредилер, соны борыш этип алгандар. Кишкей увылым Мурат пантурман, балаларым, немерелерим — мага күзэй — деп айтады тетей.

Мага күбэз, – деп айтады тетей.
Мен ога оъз йоравымды айтпага сүйемен. Биз, сенинъ уныкларынъ, йиенлеринъ, сени тувган күннинъ мен кутлаймыз, сага ден савылък, узак оъмир, койп ийгиликлер сагынамыз. Сенинъ бизгэ берген кыйынънынъ сага ийгилик болып кайтысын. Биз сени бек сүйемиз.

Г.АТАНГУЛОВА.

Сувретте: *А.Амангулова.*

Нысипли анадынъ бактысы

Терекли-Мектебтинъ кубыла бетинде орынласкан орамында яшайтаган Маушевлардың ясубыкени Натуса Осман кызының 80 йыллық сыйлы мерекеси белгиленді. Олардың уйине киргендे, мени ясубыкеннинъ касында йыйылған аявлетлери, төрдінъ сыйлы еринде орынласкан эсли кыскаклы хош алдылар. Натуса Осман кызы Карапасу авылында 1936-ншы йылдың 5-нши январинде Осман эм Мариединъ 8 балалы эгинши аяелинде туvgан.

деген сыйлы атка тийисли болып, олар акында көп кере ерли газета бетлеринде жазылған, Сый грамоталарына тийисли болғанлар. Хабарлай келип, ол оғып кеткен 1974-нши йылда сувсыз Карапасу авылында сув бурғылар тарттырып, сув ақелген Күмлә эм Карапасу авыл советининъ председатели А.Кожаевадың, сол кыйын заманларга карамастан, эткен уйкен иси, йигитлиги акында, эм сол обзгеристинъ көбзи мен көрбен шайыты болатаганы акында хабарлады. Сув ақелуль мезги-

Натуса-абай да оыз бактысын Карапу абылында тапты. Ол, ногай яс Анварбек пен яшавын байлан, татым айел курды. Сол эгинши айелде дөйт кыз эм эки уывыл айвлетлери асыл болдылар.

Айелдердиң көрсөткүчтери да хабарлады. Сүй айксалуу мэгили көрсөтилген тарихли сувверти мен де мени таныстырды. Нашыпчи анадын кыздары Увылхан, Важипат, Сербетхан, Кулимхан, кеделери Каримулла эм Зейнулла ақында хабарлаганды, көзлөринде

Натуса-абай бир заманда да авыр куллыктан коркпаган. Тракторист Анварбек пен бийдай, пишен йыйнавда, тасуда куллык этти, мал саклады. Оның көпти көрсөн коллары термende ун тартып, ажийдай ман соык этип, пыслаклар басып, не заттың да усталығын, сұлыбын уйренип келген.

Карасымал шырайлы, аз соьзли қысқаякылға оғын заманларында Ленин атындағы совхозда 1959-шы йылдан 1990-шы йылга дейім сыйыр савувшы болып куллык этпеге де тусты. Бұгүндерде ясушкен ақында хабарлапта, көзләрінде нур туып, іюи шешекейдегі болып ашылды. Қысқаякыл оғын билим алмаган болса да, эри Анварбек пен аявлетлерине йогары билим алдырыды. Олар оқытувшы, инженер, экономист, журналист, кеспилерин байырлап, айел курып, кайберевле-ри бас каламыз Москвада сүйген ислери басында айрекет этедилер. Сүйдимли тетей эм энейдинь бұзгүндерде 12 уныклары, 6 немерелери бар. Олар алыс яктан келсе, насыпли қысқаякыл канатын яйып, хош алып, бир айлемет ясарып, көңгілиң көтеридели.

где тысты. Бұғынларде ясусыкен қысқақлыдың көзлеринде йылтын энип, яс шагыннан таныс алал кыймаслары, сол йылларда алдышы сыйыр савувшылар Тамара Арикбаева, Күндаруу Хасавова, Енхан Копиевады эсине түсіреди. Олар, нормалдан артық сүйт алышп. алдышы

Г.НУРДИНОВА.

ЙЫРЛАВШЫЛАРГА – БАРГЫ

Ногай халкты бирлестирув ниетте

«Ногай Эл» радиосынынъ баргы тапшырув ман байланыслы шатлыклы шара ийги айдете кирди. Быйылгы тапшырув шарасы 6-неші февральде «Алмаз» банкет залында 17 сабантте болаяк. Белгиленген шара туырли регионларда яшаган ногайларды бирлестирув эм ногайдынъ йырлавшыларын көтергүштөрүн инетте «Ногай Эл» радиосынынъ куллыкшылары ман уйғынланган. Мунда туырли регионлардынъ ногайлары сырасыннан конаклар шакырылган. Айтпага, Астрахань облатининъ «Яслық» яслар Ногай маданият орталыгынынъ председатели Эльдар Идрисов, йырлавшылар Россия каналындағы «Главная сцена» проектиниң

ЮРЕК САЗЫ

катнасувшысы Саид Ибрагимов (Санкт-Петербург), Мая Рамазанова, Линара Иргалиева, Тимур Мурзаев эм баскалар. Бариси шарада 20-25 йырлавшы савганаңак. Дагестаннан болса катнасувшылар сырасыннан А.Кумратовады, Ф.Нурлубаевады, А.Джумагуловады, С.Карагулотовы, Б.Куруптурсуновты, Руслан эм Лина Яриковларды, З.Аджигеримовады, А.Тиркеевады, Д.Караевти, Г.Аджатаевады, А.Темировты, М.Койлубаевти, М.Картакаевады, А.Аджиевады белгилемеге боламыз. Кешликти Х.Якубов эм Ф.Шомаева юритееклер.

– Бизим район барьи ногайлардынъ маданият орталыгы деп санала-

Н.КОЖАЕВА.

ды. Сога көре бу шарады йогары сапатта ойткермеге колымыздан келген амалларды кулланамыз. Айтпага, Махачкала каласыннан айрым кеспилик камера айкелинеек, ийги сапатлы ярык, прожекторлар этилинеек. Мундай аппаратура бизим районда биринши кере кулланылаяк. Сосы шарадынъ барысын камерага алып, дискин дуныяды болган барьи ногайларга яймага мырат этемиз, «9-неші толкын» программасына да кешликтин камерага алынган барысын ийбермеге сүлемиз. Конакка келгенлердин де йол карыжын биз тоълеекпиз», – дейди «Ногай Эл» радиосынынъ юритувшилериин бариси А.Бакиев.

– Бизим район барьи ногайлардынъ маданият орталыгы деп санала-

Маймыл йылды күлледи

Үстимиздеги 2016-неші йыл гороскоп бойынша ойзгерислерге бай болаңык. Бу йыл бек айрувъ яратувшылык тармакта ясыртын зейинликлерди ашпага. Дайым да маймыл ие болган йылларда дуныялык аренасына бек көп зейинли шаирлер, актерлар, сувретшилер шыкканлар. Эгер сизинъ яныныздынъ бир мұйисинде зейинликтиң кишкей ушкыны ойз заманын күттеп турса, 2016-неші йыл үстинликке етувде сизге күйин болмас.

Төмөнде сол йылға багыслап язған шаир кызымыз Салимет Майлыбаевадынъ ятлав сыйырларын сизге савкаттаймыз.

Туырлы йыллар басымыздан ойткердик, Айванлардынъ атлары ман атаплан, Айр бир йылды биз ерине еткердик, Айр озған йыл ястықты тартып алған!

Буга йылды ерди сүрүп үйретти, Оғынъе десенъ, оғыз күши бар деген, Бав-бакшалар мыйымызды терлетьти, Оғыз те, болды ятып түрүп бал еген...

Йолбарыста ойттик адыр йолларды, Айкастылар ак пан кара сокпалар, Коян йылды куватлы этти малларды, Ясыл оттан шайкалдылар отлаклар.

Аждаа да авыздан от шыгарды, Кара халкым сол от пан да айкасты, Ак күрткүтен авлакларым агарды, Дуныя ушин ислеп барьи базласты.

Йылан йылды ақырын бир йылсты, Ювыраган көп инсанынъ касыннан, Кимлер күттә, кимлер босап майлысты, Сол йылды да ойткердилер басыннан...

Ат йылында мыратландык ат минип, Ат – мырад, деп айтылмаган босына, Кой йылды да озып кетти сүйинтип, Кызыл маймыл ювыклиды касынъа.

Карғын-шоршып булгайды ол күйрүгүн, Маскарапал, ойнап-куйлип карайды, Эх, еңіл-ав маймыллардынъ күллүгү. Бариси мен ювырып ол ойнайды...

Ойнап-куйлип ойтсин маймыл йылымыз, Күши – бізге, хасиети тек оғынине, Таза болсын юрегимиз, ойымыз, Күванайык дайым күннинъ көзине!

КОНКУРС

«Янъы назар» йол алды

Бу йылдынъ биринши 7-неші Савлайрос-сиялык социаллык рекламадынъ «Янъы назар» конкурсы йол алды. Бу конкурс «Яслар дуныясы» регионлар ара ямагат фонды ман яшава шыгарылады. Ол озғырлыған алты йыл ишинде уйғынлав комитетине 33 мынъян артык кызықты ислер түскен. Бу уллы яслар проекти катнасувшыларға айнан яде миңе социаллык мәселеңеге көз карасын

коңсертеге эм социаллык рекламадынъ ойрленүүвиине ойз уйысина көспага амал береди.

Конкурста элиминден эм тыс элдерден 14-30 ясындағы яс айдемлер ортакшылык этпеге боладылар. Катнасувшылардынъ ислери эки номинацияда алынады: айтпага, айел, сүйим, ден савлық, спорт, экология, кавыфсызлық, маданият, тарих, билимлendirүв эм сондай баска

тематикалар бойынша социаллык видеоролик эм социаллык плакат. Бу йылдынъ бас темасы: «Ата-анага зань согынныз!» ол несиллердинь байланысына эм яс уйкенлер ушин каң шегүүвге багысланды. 7-14 ясындағы балалар ушин 2016-неші йылдынъ айрым номинациясы – «Сабыйлердинъ көззелири мен янты назар». Олар ойз ата-анасы ман бирге айелиннъ белгисин түззеклер.

ТОКТАСТЫРУВШЫЛАР:
Дагестан Республикасынын
Халк Йыйыны,
Правительство.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Газета көлем коммуникациялар тармагында эм маданият калымжады коршалавда
законодательстводы тутувга тергев салуу бойынша федераллык службасынынъ ЮФО бойынша
регионаллык Управлениеинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ФС 10-6455 (26 январь 2007 й.)
Көзбалтарга рецензия берилмейди. Олар кери ызына кайтарылмайдылар. Авторлар
ои токтаслары редакциялык ман көлиспеске боладылар. Авторлар язылмалары ушин яваплылар.
ДР-нинъ Баспа эм көлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспаалга кол басылуу заманы – 18 сабант. Баспаалга кол басылган – 17 сабант.

Күмлү авылдынъ кишкей яшавшысы Аида Кожаевага 18-неші январьде 5 яска толганы ман

Ярық юзли, мойшак көзли

Бизим Аида кызымыз.

Тувган күнде гөзелге

Узак оймир йораймыз.

Сага, бизим алтынтоп,

Көп тилеклер айтылсын.

Кабыл болсын йоравлар,

Айр мырадынъ бөр толсын.

Кутлавшылар: уйкен тетеси Аминат, атайлары

Тимур, Замир, тетеси Замира, кишкей

атасы Тахир, анасы Саида, энеси Күмисхан.

МАСЕЛЕ

Маразды енъмеге амаллар коъриледи

Айлиги заманда наркотиклер, эсиртетаган ишимликлер эм психотропный затлар ман пайдаланатаган айдемлерди аянлав бек маңели эм керекли, бойтен де ислейтаган ерлерде, көликлерде, сол зат гражданлардынъ ден савлыгын саклав амалларынънъ бариси болады.

Наркотиклер мен, эсиртетаган ишимликлер мен пайдаланув кыянатлык этүүвге айкелди, бариси кыянатлыклардынъ 31 проценти эсирикелей этилинеди. Солай

ок сондай айдемлер маразтабадылар эм заманын етпей ойледилер, ислейтаган ерлеринде кателенедилер, авариялардынъ болувына күнали боладылар. Бу билдириүвлөр бизди түнүшсүзләндүрмай болмайды. Эм айлиги заманда мараздынъ алдын шалувдынъ яны амаллары изленеди.

«Наркотиклер мен пайдаланув эм олардынъ законга карсы айлануына карсы турув бойынша комплексли амаллар» Федэраллык целевой программа ванда алдын шалув

шаралар озгарувга уйкен маңын бериледи. Бу шаралар наркотиклер мен пайдаланатаган айдемлерди аянлавга каратылган.

Айлиги заманынъ янын тергев йосыклары сондай айдемлерди аянлагамага амаллар береди. Сондай йосыктынъ бириси комплексли медициналык тергевлер, алдын шалув шаралар озгарып, маразды эртеден аянлагамага барьи амаллар да береди.

Ю.НУРЛУБАЕВА,
врач психиатр-нарколог.

«Ногайский район» МО Депутатлар
йыйыны, администрациясы Абрек-Заур Хайрудинович Лукмановтынъ сүйикли
АНАСЫ

дуныядан тайганы ман байланыслы каты
кайтыруын бойлиседилер, ога эм кардаш-
түвгандарына бассавлык йорайдылар.

«Шоъл тавысы» республикалык газета-
сынынъ күллекшүлар коллективи Абрек-
Заур Хайрудинович Лукмановка сүйикли
АНАСЫ

топырак болувы ман байланыста каты
кайтыруын билдириди, ога эм кардаш-
түвгандарына бассавлык йорайды.

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 2150.
Реклама и объявления публикуются
по договорным ценам.
Газета отпечатана в типографии
ООО «Издательство «Логос»
по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала,
Проспект Петра I, 61.

Адрес редакции
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Марса, 49
газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru
Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)
Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365